

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **Z. T.**

po rozpoznaniu 12 maja 2025 r., w Izbie Karnej na posiedzeniu,
wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędzi Sądu Najwyższego Anny
Dziergawki od udziału w sprawie I KK 147/24,
na podstawie art. 41 § 1 oraz art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć sędzię Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od udziału
w sprawie I KK 147/24.

UZASADNIENIE

W dniu 18 kwietnia 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy
od wyroku Sądu Najwyższego z 6 lutego 2024 r., wydanego w sprawie I Ka 5/23.

Do składu Sądu Najwyższego mającego rozpoznać tę sprawę,
zarejestrowaną pod sygnaturą I KK 147/24, w charakterze sędziego sprawozdawcy
została wyznaczona Anna Dziergawka.

Obrońca skazanego pismem z 4 grudnia 2024 r. wniósł, na podstawie
art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k., o wyłączenie sędzi Sądu
Najwyższego Anny Dziergawki od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. I KK
147/24.

Postanowieniem z 20 lutego 2025 r. Sąd Najwyższy (w składzie jednoosobowym sędzia Sądu Najwyższego Ryszard Witkowski) wniosek o wyłączenie sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 147/24 pozostawił bez rozpoznania.

W dniu 11 marca 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego, w którym - uznając opisane rozstrzygnięcie za nieistniejące – wniósł o rozpoznanie wniosku z 4 grudnia 2024 r. Argumentował, że postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2025 r. nie może wywoływać skutków prawnych, ponieważ sędzia Sądu Najwyższego Ryszard Witkowski brał udział w wydaniu wyroku zaskarżonego kasacją, do rozpoznania której została wyznaczona sędzia Sądu Najwyższego Anna Dziergawka. Ponadto zaznaczył, że kasacja w sprawie I KK 147/24 oparta jest na zarzucie naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez udział w składzie orzekającym zaskarżonego wyroku sędziów, powołanych przez Prezydenta RP do orzekania w Sądzie Najwyższym na wniosek i przy udziale w procesie powoływania Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Zatem zarzut kasacyjny dotyczy bezpośrednio zarówno sytuacji zawodowej sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego oraz sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki.

Pismo to zostało potraktowane jako kolejny wniosek o wyłączenie sędziego i zarejestrowane w KRI 888. Należy więc wskazać, że zaaprobowano konieczność powrotu do argumentacji zawartej we wniosku z 4 grudnia 2024 r., który nie został rozpoznany, a który dotyczył wyłączenia od udziału w sprawie I KK 147/24 sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki. Wniosek uzasadniono tym, z odwołaniem się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, że sędzia Sądu Najwyższego Anna Dziergawka została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego w związku z postępowaniem przed Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., co powoduje, że postępowanie kasacyjne prowadzone z udziałem sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki dotknięte byłoby uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ponieważ Sąd byłby nienależycie obsadzony. Przypomniano również, że do rozpoznania sprawy kolejno wyznaczano sędziów Sądu

Najwyższego: Antoniego Bojańczyka, Małgorzatę Bednarek oraz Stanisława Stankiewicza, którzy – na wnioski obrońcy skazanego – zostali wyłączeni od orzekania. We wszystkich przypadkach uznano, że sytuacja, w której sędziego Sądu Najwyższego, zasiadającego w składzie rozpoznającym kasację, dotyczyłyby okoliczności tożsame z tymi, które stały u podstaw zawartego w tymże środku zaskarżenia zarzutu nienależytej obsady sądu, mogłaby wywołać tak u stron, jak i w odbiorze społecznym, wątpliwości co do braku bezstronności Sądu Najwyższego i rzetelności postępowania kasacyjnego, a nadto stanowiłaby złamanie zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Trzeba podzielić stanowisko wyrażone w piśmie obrońcy, że postanowienie z 20 lutego 2025 r. wydane przez sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego nie może odnosić skutków prawnych.

Kwestią wyłączenia sędziego, gdy o zarzucie nienależytej obsady sądu spowodowanej wadliwością postępowania nominacyjnego prowadzonego przed Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną stosownie do przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. orzekać miałby sędzia Sądu Najwyższego powołany na urząd w procedurze nominacyjnej ukształtowanej tą samą ustawą, Sąd Najwyższy zajmował się m.in. w sprawach II KO 12/22 – postanowienie z 17 marca 2022 r., IV KO 32/22 – postanowienie z 28 kwietnia 2022 r. czy też w V KB 6/22 – postanowienie z 14 października 2022 r. Przytoczyć przede wszystkim jednak należy uchwałę składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 (I KZP 2/22), w której podkreślono, że „wniosek o wyłączenie ze składu sądu powszechnego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., nie może być rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*.” Argumenty zawarte w uzasadnieniu tej uchwały mają tym bardziej zastosowanie w wypadku, gdy sędzią rozpoznającym wniosek o wyłączenie jest sędzia Sądu Najwyższego, co do którego aktualizują się te same zastrzeżenia.

Natomiast jak już zauważono w niniejszym uzasadnieniu pismo obrońcy zostało potraktowane jako kolejny wniosek o wyłączenie sędziego. Umożliwiło to rozpoznanie wniosku z 4 grudnia 2024 r. o wyłączenie sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od udziału w sprawie I KK 147/24.

Przepis art. 41 § 1 k.p.k. jest jednym z elementów chroniących prawo strony do niezależnego i bezstronnego sądu, co oznacza, że musi być on wykładany w ten sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W ramach kontroli tego prawa trzeba mieć na uwadze, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC i art. 47 Karty Praw Podstawowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2021 r., II KO 30/21). W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki, które będą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby w składzie rozstrzygającym sprawę zasiadała ta sędzia. Taka konkluzja wynika wyroku ETPC z 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce oraz innych orzeczeń trybunałów europejskich. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (szerzej w tym zakresie np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 września 2021 r., I KZ 29/21; 22 marca 2022 r., I KZP 13/21; 15 września 2022 r., I KO 75/21), a to skutkuje przyjęciem, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Stwierdzenie to jest tym bardziej uprawnione, gdy dostrzeże się, że ETPC w kolejnych swoich orzeczeniach przeciwko Polsce do takich samych wniosków doszedł na gruncie orzekania w Sądzie Najwyższym przez sędziów wadliwie powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Cywilnej (wyroki ETPC w sprawie Dolińska-Ficek oraz Ozimek, a także Advance Pharma sp. z o.o.). Z tych powodów, kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i

niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC), a także mając na uwadze konieczność wyeliminowania skutków w postaci ewentualnego żądania wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz w celu ochrony Skarbu Państwa przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, należało wyłączyć od rozpoznania rozważanej sprawy sędzię Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę.

Jednocześnie należy zasygnalizować, że do tego wniosku nie może mieć zastosowania uchwała Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r. - zasada prawna, III CZP 44/23, z której wynika, iż żądanie sędziego lub wniosek o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy oparte wyłącznie na okolicznościach towarzyszących powołaniu tego sędziego nie wywołuje skutków prawnych. Została ona bowiem wydana przez sędziów powołanych w tej samej wadliwej procedurze i jest odpowiedzią na pytanie prawne składu sędziów także powołanych w wadliwej procedurze.

Ponadto, trzeba zaznaczyć, że uchwała ta nie może przełamać zasady dotyczącej skutków orzekania przez sędziów SN powołanych przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), wyrażonej w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r.

Wobec tego konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od rozpoznania kasacji w sprawie o sygn. I KK 147/24.

[J.J.]

[r.g.]

